

כ"ה באלול, תשע"ח, 5.9.2018

גיליון מס' 626

פרשת ניצבים

כי האדם עץ השדה

מאת שמעון שורק, שדה אליהו

הכותרת אולי תגרום לכמה קוראים לוודא ששיעור קצר זה שייך לפרשה של השבוע ולא לפרשת שופטים, אך ברצוני לדון בדימוי חריג בו משתמש משה רבינו, הלקוח מעולם הצומח.

בתיאור של הסתה אפשרית לעבודה זרה, אומר לנו משה רבינו (דברים כט,ז): **"פֶּן יֵשׁ בְּכֶם שָׂרֵשׁ פְּרָה רֵאשׁ וְלַעֲנָה"**, ומסביר רש"י **"שָׂרֵשׁ מְגִדֵּל עֵשֶׂב מִר פְּגִידִין שְׁהֵם מְרִים, כְּלוֹמֵר - מִפְּרָה וּמִרְבֵּה רָשָׁע בְּקִרְבְּכֶם"**. הדימוי הוא חזק: גורם משחית, שאם לא מדברים אותו, יהרוס ויגרום לנזק רב.

בעל הנתיות שלום (הרב שלום נח ברזובסקי מסלונים, מבין ההוגים החסידיים הבולטים של המאה העשרים) מזהה בשורה **"שָׂרֵשׁ פְּרָה רֵאשׁ"** סוג של פגם שקיים אצל כל אחד ואחד מאיתנו, דימוי שמצטרף לדימויים אחרים המופיעים בכתבים שלו ולתיאור האדם על הצדדים הטובים והפחות טובים שלו, כעץ. ננסה להבין את התיאור והנמשל בנפש האדם, על מנת להשתמש בו כהכנה לעשרת ימי תשובה.

בעץ אנחנו רואים את הפירות ואת הענפים. הפירות הם כמובן המצוות שאנחנו מקיימים, והענפים הם התורה המאפשרת לקיים אותן והם המחזיקים את המבנה הרוחני שלנו. ריבוי ענפים ופירות הוא סימן לעץ בריא וחזק. לפעמים יש מחלות בפרי, כשאיזה מזיק מקנן בו, אולי מכל סיבה אחרת, ואז הפרי נזרק, ונגרם בזבוז. ובנמשל – לפעמים אנחנו לא מקיימים את כל המצוות, או מקיימים אותן אבל לא כראוי, ולפעמים אנחנו גם עושים ממש עבירות. ובחזרה לעץ – לפעמים ישנה בעיה עם אחד הענפים, והוא לא מספיק חזק כדי לשאת על כל הפרי שעליו, ובנמשל – "לא עם הארץ חסיד", לא ניתן לחיות חיי מצוות מלאים בלי ביסוס של תורה. מתחת לפני הקרקע קיימים השורשים. השורשים לכאורה פחות מעניינים, כי לא רואים אותם, וגם לא מוכרים אותם בשוק, אך לאמיתו של דבר בריאות השורשים הכרחית לקיום העץ. פרי רקוב או עץ שבור ניתן להוריד, אבל בעיה בשורשים מסכנת את כל העץ. ובנמשל – השורשים הם המידות וההשקפות שלנו, הם אינם כמו מצוות פרטניות (המשולות לפירות), אך בלעדיהם אין חיים, אין עץ, אין גזע ואין פירות.

המשל של עץ אינו נגמר בשורשים, וממשיך לסביבה, ל**"שָׂרֵשׁ פְּרָה רֵאשׁ וְלַעֲנָה"**, שהם אותם העשבים השוטים הקטנים, שורשים שכשלעצמם אינם חזקים או מזיקים, אך יכולת ההתרבות שלהם היא הגורמת להם להיות מזיקים אמיתיים ורציניים. אומר לנו בעל נתיבות שלום, שלכל אחד מאתנו יש את ה**"שָׂרֵשׁ פְּרָה רֵאשׁ וְלַעֲנָה"** אותה התכונה המעצבנת, המזיקה, הנראית לכאורה כלא חמורה במיוחד, ויתכן שהיא אפילו לא אסורה "על פי ההלכה", אך לאמיתו של דבר היא עושה לנו נזק בכל מה שאנחנו רוצים לעשות ולקדם. העבודה האישית של כל אחד ואחת היא לנסות לזהות את אותו ה**"שָׂרֵשׁ פְּרָה רֵאשׁ וְלַעֲנָה"** שמפריע לו ולעבוד קשה כדי להדביר אותו.

ראוי לשים לב, מעבר למשל ולנמשל, למהלך אותו מוביל אותנו הרבי מסלונים. התורה מתארת מציאות חברתית קשה, של גורמי השפעה רעים שעל החברה לטפל בהם. החסידות רואה מימד נוסף, של זיהוי הכוחות הפנימיים בתוך הפרט, הגורם המשפיע שבא מתוך הנפש שלנו. חשיפת המימד הזה עוזרת לנו לא להתמקד רק בפגמים של הזולת, או של החברה, אלא להפנות זרקור פנימה ולערוך חשבון נפש אמתי עם עצמנו. השימוש בדימוי של מערכת אקולוגית (עצים, שורשים, שדה עם עשבים) מדמה את העולם הרוחני לעולם הוליסטי, שבו לא ניתן לנתק את קיום המצוות מעולם התורה, לא ניתן להזניח את עולם ההשקפות והמידות, ואי אפשר לא לטפל בפגמים האישיים – כל הכל קשור באורגניזם אחד חי השואף לקיום ולבריאות.

נאחל שנזכה בשנה באה אלינו לטובה שכל אחד ואחת מאיתנו, ברמת הקהילה, המשפחה והפרט יהיה כמאמר הפסוק בתהילים (א:ג) "וְהָיָה כְּעֵץ שְׁתוּל עַל-פְּלִי מַיִם אֲשֶׁר פְּרִיּוֹ יִתֵּן בְּעֵתוֹ וְעָלְהוּ לְאֵיבּוֹל וְכָל אֲשֶׁר-יַעֲשֶׂה יִצְלִיחַ"

שמעון שורק, חבר שדה אליהו, נשוי לתמר, אב לארבע בנות וסב לשתי נכדות. בוגר בני עקיבא אנגליה. בוגר ישיבות הקיבוץ הדתי בעין צורים ובמעלה גלבוע. משמש כמנהל האדמיניסטרטיבי ומורה לחסידות במדרשת עין הנצי"ב. בזמן הפנוי מלמד תורה במסגרות שונות ומתנדב כרב מחתן במיזם החתונות של ארגון צהר.

דף פרשת שבוע של הקיבוץ הדתי מופיע באתר הקיבוץ הדתי: www.kdati.org.il
כדי לקבל את הדף כל שבוע בדואר אלקטרוני, יש לשלוח הודעה אל: webmaster@kdati.org.il
ולרשום [subscribe](#) בשורת הנושא. כדי להפסיק, יש לכתוב [unsubscribe](#) בשורת הנושא.
תגובות למאמרים וכן הצעות לכתוב מאמרים, יש לשלוח אל: amudim@kdati.org.il